

Anežka Jankovská

PRIEBEH REFORMY ČLENSKÝCH KVÓT, HLASOVACÍCH PRÁV A RIADENIA V MEDZINÁRODNOM MENOVOU FONDE

Abstract: *The article looks at the reforms of the IMF so far, members' quotas, voting power and governance of IMF activities. It defines the role and importance of members' quotas in the IMF and further discusses a package of IMF measures that help implement the fourteenth general revision of members' quotas. This includes addressing issues regarding the acceleration of the general revision, the increase and redistribution of members' quotas, the development and implementation of a new formula for the calculation of members' quotas and the outlining of further progress in the management of IMF members' quotas and voting rights. The paper discusses the outstanding issues of preparing the fifteenth general review of members' quotas; it describes the historical development of members' quotas in the IMF and highlights the main changes in establishing their amount in the current period to reflect changes in the economic situation of member states.*

Keywords: *members' quotas, voting power, 14th general revision of members' quotas, new formula for the calculation of members' quotas, reform of governance of IMF activities*

JEL: G 15, F 45

Úvod

Súčasný medzinárodný menový systém je založený predovšetkým na dôvere v americký dolár a v hospodársku politiku USA. Dolár je dominantou rezervnou menou a centrom globálneho menového systému; iné meny môžu len ťažko s ním súperiť. Doplňujúcou črtou sú plávajúce menové kurzy a tak tomuto systému chýba určitá stabilná hodnota, ktorá je základom rezervných mien. Systém tiež prispieva k vytváraniu platobných nerovnováh, k inflačným a recesným tlakom na svetovú ekonomiku. Považuje sa za nespravodlivý pre rozvíjajúce sa ekonomiky, ktoré musia akumulovať devízové rezervy v aktívach najväčších priemyselných štátov.¹ Preto je potrebné medzinárodný menový systém reformovať. Existujú rôzne názory na budúcu podobu globálneho menového systému. Uvedieme štyri hlavné názory, ktoré sa zaoberajú vytvorením budúceho globálneho systému, a to:

¹ Ako uvádza J. A. Ocampo, pred ostatnou globálnou finančnou krízou boli najväčšími recesnými tlakmi oslabovanie amerického dolára a stupňovanie čistých záväzkov USA voči zvyšku sveta. [15]

- systém, ktorý je založený na mnohých medzinárodných menách, tzv. multime-nový systém,
- systém založený na Zvláštnych právach čerpania – Special Drawing Rights (SDR),
- systém založený na novej inštitúcii, či už na Keynesovej Medzinárodnej klírin-govej únii alebo banke, ktorá by slúžila ako banka centrálnych bánk vo svete a
- systém založený na zlate, ktorý sa väčšinou považuje za prežitok.

Akákoľvek reforma medzinárodného menového systému musí zväčšiť finančné zdroje Medzinárodného menového fondu (ďalej MMF), ktoré značne zaostávali za vývojom svetovej ekonomiky od 70. rokov 20. storočia, najmä vo vzťahu ku globálnym kapitálovým tokom. Zvýšenie členských kvót je jedným z možných spôsobov riešenia tohto problému, ale existujú názory, že by bolo lepšie prejsť na systém úplne založený na SDR, v ktorom členské kvóty by boli alokácie SDR. Výhodou tohto systému by bolo, že MMF by mohol eliminovať riadenie mnohých mien, z ktorých v súčasnosti sa môže použiť na požíčovanie len malý počet (okolo 30 %).

Členské kvóty patria k najdôležitejším finančným zdrojom, od ktorých sa odvodzuje rad ďalších základných náležitostí, najmä prístup k finančným zdrojom, hlasovacie právo, pridelenie SDR jednotlivým štátom, maximálne finančné záväzky členov voči MMF. Odvodzujú sa od relatívneho ekonomického postavenia jednotlivých členských štátov vo svetovej ekonomike a ďalších premenných. Rozdelenie členských kvót a hlasovacích práv členských štátov v MMF, ktoré sa doteraz vytvorilo, nezodpovedalo uvedeným skutočnostiam. Preto bola potrebná zásadná reforma členských kvót a riadenia, ktorá by zvýšila finančné zdroje na poskytovanie devízových úverov a posilnila legitímnosť MMF a efektívnosť jeho činnosti. Ide o najzásadnejšiu zmenu členských kvót a hlasovania vo viac ako 65-ročnej histórii MMF a o najväčší posun v prospech krajín s rozvíjajúcimi sa trhmi a rozvojových krajín, ktorý zohľadňuje rastúcu úlohu týchto štátov v globálnej ekonomike.

1 Ciele reformy členských kvót a riadenia MMF

S cieľom posilniť dôveryhodnosť, legitímnosť a efektívnosť MMF prijala Rada guvernérov na svojom výročnom zasadaní v Singapure v septembri 2006 Uznesenie o reforme kvót a hlasovacích práv (uznesenie 61-5, 18. septembra 2006), ktorým bola výkonná rada poverená vypracovať do dvoch rokov reformný program. Kľúčové ciele reformy členských kvót a riadenia sú:

- dosiahnuť výrazný pokrok v novom usporiadaní členských kvót štátov v súlade s ich relatívnou váhou a úlohou v globálnej ekonomike a zabezpečiť, aby členské kvóty a hlasovacie práva viac reagovali na zmeny v globálnej ekonomike aj v budúcnosti,
- zvýšiť členské kvóty a počet hlasov krajinám s nízkymi príjmami, v ktorých má MMF dôležitú úlohu formou poradenstva a financovania.

Uvedené ciele budú vyžadovať aj zmeny článkov Dohody o MMF, ktoré sa budú týkať zvýšenia počtu základných hlasov a vytvorenia mechanizmu, ktorý zabezpečí, že pomer súčtu základných hlasov všetkých členov a súčtu celkových hlasov zostane konštantný. Ďalej umožní, aby každý výkonný riaditeľ bol zvolený väčšinou hlasov a mohol si vymenovať druhého náhradníka výkonného riaditeľa najmä v mnohopočetných skupinách (konštituenciách) štátov.

Rada guvernérov MMF schválila rozsiahlu reformu členských kvót a riadenia. Hlasovanie o reforme sa skončilo 15. 12. 2010, keď v prospech reformy hlasovali guvernéri s celkovým počtom hlasov 95,32 %, čo prekročilo nevyhnutých 85 % hlasov, ktoré sa požadujú pri hlasovaní o zásadných otázkach fondu. Ďalším krokom pre členské štáty je prijať navrhované zvýšenie členských kvót a zmenu článkov Dohody o MMF. Členské štáty by mali urobiť všetko pre ukončenie reformy do výročného zasadnutia Rady guvernérov v októbri 2012. V mnohých prípadoch si to vyžaduje súhlas parlamentov členských štátov.

2 Kľúčové prvky reformy členských kvót a hlasovacích práv

Kľúčové prvky reformy členských kvót sú:

- nebývalé zvýšenie, zdvojnásobenie členských kvót ako hlavného zdroja finančných prostriedkov v rámci 14. revízie členských kvót, t. j. zvýšenie z 238,4 mld. SDR v roku 2008 na 476,8 mld. SDR v roku 2010 (pri kurze 0,649724 SDR za 1 USD zo dňa 15. 12. 2010) a súčasne ich prerozdelenie. Potom, čo zvýšenie členských kvót nadobudne účinnosť spolu so zvýšenými prostriedkami v Novej dohode o požičiavaní /NAB/ a ďalšími dohodami o pôžičkách fondu, nadobudne fond prostriedky, ktoré môže použiť na riešenie problémov ostatnej finančnej a hospodárskej krízy;
- presun členských kvót o viac ako 6 % podielov na krajiny s dynamicky sa rozvíjajúcimi trhmi a rozvojové krajiny, súčasné prerozdelenie hlasov o viac ako 6 % a zároveň ochrana kvót a hlasovacích práv najchudobnejších štátov;
- ochrana hlasovacích práv najchudobnejších krajín. Hlasovanie o pôžičkách pre najchudobnejšie štáty bude zachované pre štáty, ktorých príjem na obyvateľa je nižší ako hraničná hodnota určená v Medzinárodnej rozvojovej asociácii (IDA), a to vo výške 1 135 USD alebo táto bude zdvojnásobená pre malé krajiny;
- revízia vzorcov a ďalšie zmeny, tvoriace základ pre vypracovanie 14. generálnej revízie členských kvót, ktorá mala byť ukončená v januári 2013.² 15. generálna revízia členských kvót sa uskutoční o dva roky skôr, ako sa predpokladalo, a to do januára 2014. Ich cieľom je pokračovať v takom dynamickom prispôbovaní členských kvót, aby odrážali zmeny v globálnej ekonomike. Všetky zmeny kvót by mali viesť k zvýšeniu podielu členských kvót dynamicky sa rozvíjajúcich štátov v súlade s ich relatívnym postavením vo svetovej ekonomike, a teda pravdepodobne k zvýšeniu podielu štátov s rozvíjajúcimi sa trhmi a rozvojových štátov ako celku.

² Ešte ani v apríli 2014 nebola 14. generálna revízia členských kvót ukončená; neratifikoval ju potrebný počet členských štátov a nedosiahla sa potrebná hlasovacia sila.

3 Kľúčové prvky reformy riadenia MMF

Kľúčové prvky reformy riadenia MMF sa týkajú počtu a zloženia výkonnej rady. Ide predovšetkým o to, že:

- počet členov výkonnej rady sa zachová vo výške 24 členov a jej zloženie sa bude preskúmať každých 8 rokov počínajúc rokom, keď reforma nadobudne platnosť;
- vyspelé európske štáty znížia spoločný podiel výkonných riaditeľov vo výkonnej rade o dve kreslá, najneskôr do doby prvých volieb od platnosti reformy;
- výkonná rada sa bude skladať iba z volených výkonných riaditeľov, skončí sa kategória menovaných výkonných riaditeľov (v súčasnosti členovia s 5 najväčšími členskými kvótami mohli menovať výkonného riaditeľa).³ To sa však musí uskutočniť zmenou článkov Dohody o MMF;
- bude ďalší priestor na vymenovanie druhého náhradného výkonného riaditeľa s cieľom zvýšiť zastúpenie mnohonárodných konštituencií (najmä afrických štátov);
- zvýši sa hlasovacia sila a účasť na riadení štátov s nízkymi príjmami prostredníctvom strojnásobenia základných hlasov (z 250 na 750 hlasov) a vytvorenia mechanizmu, ktorý by aj v budúcnosti udržiaval konštantný pomer všetkých základných hlasov v MMF. Ide o takéto prvé zvýšenie základných hlasov od založenia MMF v roku 1944. Ďalej sa umožní dvom výkonným riaditeľom, zastupujúcim africké volebné obvody, vymenovať ďalšieho alternatívneho riaditeľa.

Tieto opatrenia si budú vyžadovať zmenu článkov Dohody o MMF, ktorá musí byť schválená aspoň 3/5 členských štátov s hlasovacou silou 85 % z celkového počtu hlasov.

4 Zmena vzorca na výpočet členských kvót

Pri výpočte nových členských kvót sa mení doterajší postup určovania výšky členských kvót. Vytvoril sa nový vzorec, resp. formula, ktorý jednoduchšie a transparentnejšie zachycuje relatívnu pozíciu členských štátov v globálnej ekonomike. Tento vzorec predstavuje výrazné zlepšenie v porovnaní s doteraz používanými 5 vzorcami. Napriek tomu mnoho členov má výhrady k niektorým jeho aspektom. Podľa názoru výkonnej rady je primeraným podkladom na uskutočnenie druhého kola ad hoc zvyšovania členských kvót.

Nový vzorec obsahuje tieto prvky:

- štyri premenné: HDP, otvorenosť ekonomiky, variabilita a devízové rezervy, ktorým prisudzuje váhy: 50 %, 30 %, 15 % a 5 %,
- premenná HDP sa vypočítava kombináciou HDP v trhových cenách podľa meno-

³ Menovaných výkonných riaditeľov mali USA, Nemecko, Francúzsko, V. Británia a Japonsko. Samostatných výkonných riaditeľov mala aj Ruská federácia, Čína a Saudská Arábia, ale títo výkonní riaditelia boli volení. Ostatné štáty sú zoskupené do mnohonárodných konštituencií.

vých kurzov a HDP v parite kúpnej sily, s váhami prvá časť HDP 60 % a druhá časť HDP 40 %,

- kompresný faktor je 0,95 a použije sa na lineárnu kombináciu štyroch premenných tak, aby celková hodnota vypočítaných podielov bola 100. Tým sa znižuje rozptyl vypočítaných kvót a modifikuje do určitej miery úloha objemu vo vzorci. Členská kvóta sa vypočíta takto:

$$CQS = (0,5.Y + 0,3.O + 0,15.V + 0,05.R)k,$$

kde:

CQS = kvóta (calculated quota share),

Y = HDP ako priemer za obdobie 3 rokov (kombinácia objemu HDP v trhových cenách 60 % a v parite kúpnej sily 40 %) – podiel 50 %,

O = otvorenosť ekonomiky – ročný priemer súčtu bežných príjmov a úhrad za päťročné obdobie (tovar, služby, výnosy, bežné transfery) – podiel 30 %,

V = variabilita bežných príjmov a čistých kapitálových tokov (meraná ako štandardná odchýlka 3 ročných trendov za obdobie 13 rokov) – podiel 15 %,

R = mesačný priemer ročných oficiálnych devízových rezerv (národné meny, držba SDR, rezervná pozícia v MMF, menové zlato) – podiel 5 %,

k = kompresný faktor 0,95, ktorým sa znižuje vypočítaný podiel na kvóte bez kompresie a potom sa upraví tak, aby celková hodnota podielov kvót bola 100.

Pôvodne sa tento vzorec mal uplatňovať dlhodobejšie a ďalšia práca a diskusia o jeho obsahu mala byť zameraná na zlepšenie merania rozsahu otvorenosti podľa pridanej hodnoty, na zlepšenie merania variability, dostupnosti údajov, na zohľadňovanie a kombinovanie HDP podľa PPP a využitie kompresného faktora.

V ostatnom období sa názory na vzorec na výpočet členských kvót pre 15. revíziu členských kvót zmenili. Skupina G 20 na svojom stretnutí v Mexiko City navrhla revíziu vzorca na výpočet členských kvót. Tento vzorec by mal byť vytvorený tak, aby rozvíjajúce sa štáty mali vyššie zastúpenie na členských kvótach. Štáty súhlasili so zachovaním HDP ako hlavného a najdôležitejšieho ukazovateľa na výpočet členskej kvóty, ale jeho váha vo vzorci by sa mala preskúmať. Ďalej sa diskutuje o tom, či sú potrebné ďalšie ukazovatele vo vzorci, najmä otvorenosť ekonomiky a variabilita.

5 Vývoj členských kvót a súčasný stav

Členské kvóty sa preskúmajú a menia pravidelne v obdobiach nie dlhších ako 5 rokov ako tzv. generálna revízia členských kvót. Okrem toho je možné uskutočniť zvýšenie členských kvót ad hoc aj mimo generálnej revízie. Doteraz sa uskutočnilo 14 revízií členských kvót a uvažuje sa tiež s urýchlením 15. revízie o 2 roky. Vývoj generálnych revízií celkového objemu členských kvót znázorňuje tabuľka č. 1 a vývoj podielu generálnych revízií členských kvót znázorňuje tabuľka č. 2.

Vývoj celkového objemu členských kvót v MMF
(pôvodne v mld. USD, od roku 1971 v mld. SDR)

1945	8,8 mld. USD
1966	20,2 mld. USD
1971	29,2 mld. SDR
1976	39,0 mld. SDR
1991	91,1 mld. SDR
1997	114,8 mld. SDR
2003	212,0 mld. SDR
2008	217,4 mld. SDR
2010	476,8 mld. SDR

Prameň: IMF 2010, [8], IMF 2011, [9], IMF 2014, [11].

Tab. č. 2

Generálne revízie členských kvót v MMF (v %)

1. revízia	žiadne zvýšenie	-
2. revízia	žiadne zvýšenie	-
1958/59 mimo revízie	február a apríl 1959	60,7
3. revízia	žiadne zvýšenie	-
4. revízia	marec 1965	30,7
5. revízia	február 1970	35,4
6. revízia	marec 1976	33,6
7. revízia	december 1978	50,9
8. revízia	marec 1983	47,5
9. revízia	jún 1990	50,0
10. revízia	žiadne zvýšenie	-
11. revízia	január 1998	45,0
12. revízia	január 2003	-
13. revízia	žiadne zvýšenie	-
14. revízia	december 2010	100

Prameň: IMF 2010, [8], IMF 2011, [9], IMF 2014, [11].

Z tabuľky č. 1 vyplýva, že zvyšovanie členských kvót zaostávalo sa potrebami svetovej ekonomiky, čo sa ukázalo najmä počas globálnej finančnej krízy a hospodárskej krízy, keď fond nemal dostatok zdrojov. Otázka zvýšenia finančných zdrojov i členských kvót bola naliehavá. Na výročnom zasadaní v Singapure v roku 2006 fond dosiahol určitú dohodu s členskými štátmi G 20 o strojnásobení doterajšieho objemu

finančných zdrojov. Preto musel rýchlo pracovať naraz na viacerých frontoch získania finančných zdrojov. Pracoval na 100 % zvýšení členských kvót, na vypožičaní si finančných zdrojov od členských štátov prostredníctvom multilaterálnej dohody NAB, na zvýšení emisie SDR a príprave emisie vlastných cenných papierov, ktorú doteraz neuskutočňoval a nemal s ňou žiadne skúsenosti a na ďalších možnostiach. Najrýchlejšou možnosťou získania finančných zdrojov bola pôžička od členských štátov vo výške 500 mld. USD, a to buď formou zvýšenia multilaterálnej dohody NAB alebo formou bilaterálnych dohôd. 100 % zvýšenie členských kvót bolo ďalšou možnosťou zvýšenia finančných zdrojov, ale vyžadovalo si určitý čas a najmä urýchlenie 14. generálnej revízie členských kvót o 2 roky.

Kvóty sa zvyšujú predovšetkým pomocou generálnych revízií členských kvót, ktoré sa uskutočňujú každých 5 rokov, ale aj medzi týmito revíziami je možné zvýšiť členské kvóty ad hoc jednotlivým štátom. Tabuľka č. 2 ukazuje, ako nepravidelne sa zvyšovali členské kvóty pri jednotlivých generálnych revíziách, keď pri ostatných revíziách členské kvóty nedochádzalo k ich pravidelnému zvyšovaniu (10., 12., 13. revízia – žiadne zvýšenie). V roku 2006 sa iba ad hoc zvýšili členské kvóty, a to pre Čínu, Kóreu, Mexiko a Turecko. V apríli 2008 došlo v rámci reformy členských kvót k ďalším ad hoc zvýšeniam mimo generálnej revízie členských kvót, a tie sa týkali 54 štátov. Zvýšili sa im kvóty v rozsahu od 12 % do 106 %, pričom celkové kvóty vzrástli o 4,9 %. Najväčšími príjemcami boli Čína, Kórea, India, Brazília, Mexiko, Turecko a ďalšie štáty.

Svetová globálna finančná kríza a následná recesia vyvolali potrebu urýchliť a zvýšiť členské kvóty. Preto už v apríli 2008 MMF prijal určitý balík opatrení na uskutočnenie 14. generálnej revízie členských kvót. Ako ťažko sa vytváral konečný návrh členských kvót a hlasovacích síl jednotlivých členských štátov znázorňuje tabuľka č. 3.

Tab. č. 3

**Navrhované kvóty a hlasovacia sila členských štátov v MMF
(v %)**

Ekonomiky	Kalkulovaná kvóta ¹⁾	HDP ²⁾	Členské kvóty ³⁾			Hlasovacia sila		
			pre Singapur	po druhom kole	Navrhnutá kvóta	pre Singapur	po druhom kole	Návrh
Vyspelé ekonomiky	58,2	60,0	61,6	60,5	57,7	60,6	57,9	55,3
G 7 hlavné vyspelé	42,9	48,0	46,0	45,3	43,4	45,1	43,0	41,2
USA	17,0	21,6	17,4	17,7	17,4	17,0	16,7	16,5
Ostatné	25,9	26,4	28,6	27,7	26,0	28,1	26,3	24,7
Ostatné vyspelé štáty	15,3	11,9	15,6	15,1	14,3	15,4	14,9	14,1
Rozvíjajúce sa trhy a rozvojové štáty	41,8	40,0	38,4	39,5	42,3	39,4	42,1	44,7
Rozvojové štáty	34,1	33,2	30,9	32,4	35,1	31,7	34,5	37,0
Afrika	3,1	2,9	5,5	4,9	4,4	6,0	6,2	5,6
Ázia	17,7	17,3	10,3	12,6	16,1	10,4	12,8	16,1
Bližky východ, Malta a Turecko	6,2	5,2	7,6	7,2	6,7	7,6	7,3	6,8
Západná pologuľa	7,0	8,0	7,5	7,7	7,9	7,7	8,2	8,4
Tranzitívne štáty	7,7	6,8	7,6	7,1	7,2	7,7	7,6	7,7
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Memorandové položky:								
EÚ 27	31,3	27,8	32,9	31,9	30,2	32,5	30,9	29,4
IDA prahy	1,8	1,7	3,5	3,2	3,2	4,0	4,5	4,5
Presun po druhom kole (posun v %)								
Všetky ekonomiky					6,2			5,8
Zastúpené v EMDCs ⁴⁾					5,7			5,4
Dynamické EMDCs					6,0			5,7
EMDCs					2,8			2,6
Jednotný redukčný faktor					53,5			

Prameň: IMF 2010, [3].

- 1) Kvóta vypočítaná pomocou novej formuly.
- 2) HDP vypočítané kombináciou 60 % podľa trhového kurzu a 40 % podľa PPP kurzu.
- 3) Zahŕňa ad hoc navýšenie pre 54 členov.
- 4) EMDCs – štáty s rozvíjajúcimi sa trhmi a rozvojové štáty.

Podľa uvedeného návrhu sa v 110 štátoch zvyšuje alebo zachováva doterajšia úroveň hlasovacích práv, pričom v 61 štátoch sa hlasovacie práva zvyšujú, a to v 8 vyspelých štátoch a v 53 ekonomicky rozvíjajúcich sa a rozvojových štátoch. Celkový presun hlasovacích práv do rozvíjajúcich sa a rozvojových štátov predstavuje 5,8 % z celkového objemu hlasov a presun ich členských kvót vo výške 6,2 % z celkového objemu členských kvót.

Uskutočňovaná reforma zmení aj poradie najväčších držiteľov členských kvót a hlasov, čo dokumentuje tabuľka č. 4.

Tab. č. 4

**Poradie štátov s najväčšou členskou kvótou v MMF
(v %)**

Poradie	Pre Singapur	Po 2. kole	Návrh
1. USA	17,38	1. USA	17,41
2. Japonsko	6,23	2. Japonsko	6,46
3. Nemecko	6,09	3. Nemecko	6,39
4. Francúzsko	5,02	4. Francúzsko	5,59
5. V. Británia	5,02	5. V. Británia	4,23
6. Taliansko	3,30	6. Čína	4,23
7. Saudská Arábia	3,27	7. Taliansko	3,16
8. Kanada	2,98	8. Saudská Arábia	2,75
9. Čína	2,98	9. Kanada	2,71
10. Ruská federácia	2,78	10. Ruská federácia	2,32
11. Holandsko	2,42	11. India	2,31
12. Belgicko	2,15	12. Holandsko	2,10
13. India	1,95	13. Belgicko	2,00
14. Švajčiarsko	1,62	14. Brazília	1,87
15. Austrália	1,51	15. Španielsko	1,83
16. Španielsko	1,43	16. Mexiko	1,80
17. Brazília	1,42	17. Švajčiarsko	1,38
18. Venezuela	1,24	18. Južná Kórea	1,34
19. Mexiko	1,21	19. Austrália	1,21
20. Švédsko	1,12	20. Venezuela	0,98

Prameň: IMF 2010, [7].

Tabuľka č. 4 ukazuje, k akým zásadným zmenám dochádza v ekonomickom postavení jednotlivých štátov vo svete, čo sa odzrkadľuje aj v poradí jednotlivých členov podľa výšky členských kvót v MMF. Toto poradie zohľadňuje základné zásady súčasnej formuly na výpočet členských kvót, a to jednotlivé premenné a stanovené ich váhy, ako sú HDP, otvorenosť ekonomiky, variabilita a devízové rezervy členských štátov. Po navrhnutých zmenách sa medzi 10 najvyspelejších štátov, podľa novej formuly, okrem USA, Japonska, 4 najväčších európskych štátov – Nemecka, Francúzska, V. Británie, Talianska, dostali aj štáty tzv. skupiny BRICs, ktorými sú Brazília, Čína, India a Ruská federácia. Podstatne sa zmenilo postavenie Číny, ktorá sa dostala na 3. miesto, ale aj Indie – 8. miesto, Ruskej federácie – 9. miesto a Brazílie – 10. miesto. Najväčšie zmeny medzi navrhovanou členskou kvótou a členskou kvótou po 2. kole zmien, vrátane ad hoc zvýšenia členských kvót 54 štátom, ukazuje tabuľka č. 5.

Tab. č. 5

Najväčšie zvýšenia a zníženia členských kvót v (%)

Najväčšie zvýšenie členskej kvóty		Najväčšie zníženie členskej kvóty	
1. Čína	2,40	1. Saudská Arábia	- 0,85
2. Brazília	0,53	2. Belgicko	- 0,59
3. Južná Kórea	0,39	3. Nemecko	- 0,52
4. Turecko	0,37	4. Kanada	- 0,36
5. Mexiko	0,36	5. Venezuela	- 0,33
6. Španielsko	0,31	6. Holandsko	- 0,33
7. India	0,31	7. V. Británia	- 0,28
8. Singapur	0,21	8. Francúzsko	- 0,28
9. Ruská Federácia	0,21	9. USA	- 0,24
10. Írsko	0,20	Švajčiarsko	- 0,24

Prameň: IMF 2010, [3].

Celkový objem členských kvót a ich podiel na celkovom objeme členských kvót 20 ekonomicky najvyspelejších štátov a Slovenskej republiky znázorňuje tabuľka č. 6 a graf č. 1.

Tab. č. 6

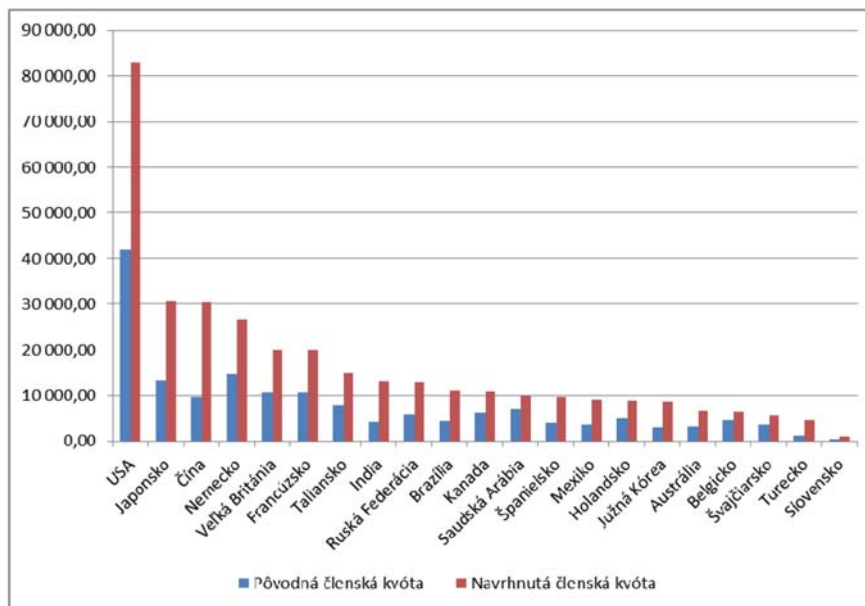
Pôvodné a navrhované členské kvóty 20 ekonomicky najvyspelejších štátov MMF k 30. 3. 2011 a SR (v mil. SDR)

Členský štát MMF	Pôvodná členská kvóta	Navrhnutá členská kvóta	Pôvodný podiel v %	Navrhnutý podiel v %
USA	42 122,40	82 994,20	18,14	17,41
Japonsko	13 312,80	30 820,50	5,73	6,46
Čína	9 525,90	30 482,90	4,10	6,39
Nemecko	14 565,50	26 634,40	6,27	5,59
Francúzsko	10 738,50	20 155,10	4,62	4,23
V. Británia	10 738,50	20 155,10	4,62	4,23
Taliansko	7 882,30	15 070,00	3,39	3,16
India	4 158,20	13 114,40	1,79	2,75
Ruská federácia	5 945,40	12 903,70	2,56	2,71
Brazília	4 250,50	11 042,00	1,83	2,32
Kanada	6 369,20	11 023,90	2,74	2,31
Saudská Arábia	6 985,50	9 992,60	3,01	2,10
Španielsko	4 023,40	9 535,50	1,73	2,00
Mexiko	3 625,70	8 912,70	1,56	1,87
Holandsko	5 162,40	8 736,50	2,22	1,82
Južná Kórea	2 927,30	8 582,70	1,26	1,80
Austrália	3 236,40	6 572,40	1,39	1,38
Belgicko	4 605,20	6 410,70	1,98	1,34
Švajčiarsko	3 458,50	5 771,10	1,49	1,21
Turecko	1 191,30	4 658,60	0,51	0,98
Slovensko	427,50	1 001,00	0,16	0,21

Prameň: IMF 2010, [3], IMF 2011, [8].

Graf č.1

Pôvodná a navrhovaná výška členských kvót štátov s najvyššou členskou kvótou

Prameň: IMF 2010, [3], IMF 2011, [8].

Členská kvóta Slovenskej republiky sa zvýšila z pôvodných 357 mil. SDR na 427,5 mil. SDR (pomocou ad hoc zvýšenia) a v poslednom návrhu pre 14. revíziu na 1 001,0 mil. SDR, čo predstavuje 0,21 % z celkových členských kvót namiesto pôvodných 0,16 %.

Aby revízia členských kvót nadobudla platnosť, musia ju schváliť 3/5 štátov s hlasovacou silou 85 %. Preto pri jej schvaľovaní je nutná ratifikácia Spojených štátov severoamerických, ktorých podiel na celkovom počte hlasov je 16,5 %.

Ratifikácia členských kvót v jednotlivých štátoch v rámci 14. generálnej revízie členských kvót prebieha veľmi pomaly a preto prvoradou úlohou v súčasnosti je urýchliť jej ratifikáciu. Ak by MMF nemal iné rýchlejšie zdroje, ako sú multilaterálne a bilaterálne pôžičky, predaj zlata a i., nemohol by poskytovať úvery na riešenie problémov platobných bilancií spôsobených ostatnou globálnou finančnou krízou, prípadne reagovať na globálnu ekonomickú nestabilitu. K 10. 1. 2014 revíziu členských kvót ratifikovalo 141 štátov z potrebných 113 štátov a 76,07 % hlasov z potrebných 85 % všetkých hlasov; neratifikovalo ju 47 štátov vrátane USA.

Ďalšou naliehavou úlohou je dokončiť 15. generálnu revíziu členských kvót. Pôvodne sa mala uskutočniť o 2 roky skôr než bolo stanovené v článkoch Dohody o MMF. Stále však pretrvávajú nejasnosti v základných otázkach, a to vo vzorci na výpočet členskej kvóty, v termínoch jej dokončenia a ďalšie.

Počet členských štátov od vzniku MMF v decembri roku 1945 až po súčasnosť sa zvýšil z 29 štátov v decembri 1944 na 188 v súčasnosti. Počas tohto obdobia sa radikálne zmenila štruktúra svetovej ekonomiky, ale riadenie MMF sa v podstate nezmenilo. V riadení MMF, napriek rozsiahlym súčasným reformám, majú stále dominantný význam rozvinuté štáty, najmä USA a krajiny západnej Európy. Aj po 14. revízii členských kvót bude priemyselne vyspelým štátom patriť 57,7 % členských kvót z celkovej kvóty a 55,3 % z celkového počtu hlasov. Spojené štáty americké, ktoré majú 17,4 % z celkovej členskej kvóty a 16,5 % hlasov z celkového počtu hlasov, aj naďalej budú jedinou krajinou s právom veta. Stále viac sa sponchybuje zvyk, aby generálny riaditeľ MMF bol menovaný výkonnou radou zo západoeurópskych štátov a jeho námestník z USA.

Záver

Otázka členských kvót štátov v Medzinárodnom menovom fonde patrí k najviac diskutovaným otázkam počas celého obdobia jeho fungovania, pretože jeho činnosť je založená na princípe členských kvót. Členské kvóty majú dôležitú úlohu a značný význam v činnosti MMF. Predstavujú hlavný finančný zdroj na poskytovanie úverov, od ich výšky sa odvodzuje hlasovacia sila členských štátov, pridely SDR členským štátom, prístup k finančným zdrojom fondu a ich maximálne záväzky voči fondu. Preto MMF sústavne venuje pozornosť najmä určovaniu ich objemu a rozdeleniu medzi členské štáty. Pretože doterajší vývoj výšky členských kvót a ich rozdelenie medzi členov nezodpovedalo ani potrebám finančných zdrojov, ani ekonomickému postaveniu členských štátov vo svetovej ekonomike, musela sa uskutočniť reforma, ktorá v doterajšom vývoji nemá obdobu. Túto reformu nesporne urýchlila globálna finančná kríza a následná recesia.

Medzi základné prvky reformy členských kvót patrí zdvojnásobenie doterajších členských kvót, ich prerozdelenie podľa novej formuly na výpočet členských kvót, urýchlenie 14. revízie členských kvót o 2 roky a predpokladané urýchlenie aj 15. revízie členských kvót, posilnenie ekonomického postavenia dynamicky sa rozvíjajúcich štátov a rozvojových štátov, presun časti kvót a hlasov v prospech rozvíjajúcich sa a rozvojových štátov a ďalšie prerozdelenie kvót, úpravy riadenia činnosti fondu, ktoré súvisia s uvedenými zmenami. Keďže ratifikácia členských kvót prebieha pomaly a ani po vyše troch rokoch nie sú kvóty ratifikované potrebnou väčšinou hlasov, prioritou MMF je urýchlenie ratifikácie. Dokončenie 15. Generálnej revízie členských kvót, ktorej príprava sa mala uskutočniť o dva roky skôr, ako to určuje päťročné obdobie revízií do januára 2014, a jej ratifikácia do konca januára 2015, sa tiež oneskoruje. Dnes tu ešte existujú nedoriešené otázky.

Dôležitým rozhodnutím v riadení bude, že všetci výkonní riaditelia budú volení (doteraz boli 5 menovaní, a to za USA, Japonsko, V. Britániu, Nemecko a Francúzsko), strojnásobí sa základný počet hlasov členských štátov – z doterajších 250 na 750 hlasov a prijmu sa ďalšie opatrenia týkajúce sa výkonnej rady MMF. Na uskutočnenie

nie niektorých opatrení je nevyhnutná zmena článkov Dohody o MMF, čo si bude vyžadovať určitý čas na ich ratifikáciu.

Napriek tomu, že reforma priniesla podstatné zmeny v členských kvótach, v ich rozdelení a riadení činnosti MMF, ktoré do značnej miery zohľadňujú zmeny ekonomického postavenia členských štátov, možno mať určité pochybnosti o legitímnosti a dôveryhodnosti MMF reagovať na celosvetové problémy. Aj v súčasnosti, pri rozhodujúcich opatreniach týkajúcich sa členských kvót, hlasovacích práv, alokácií SDR, operácií so zlatom a i., sa vyžaduje 85 % väčšina hlasov a jediným štátom, ktorý má právo veta, sú Spojené štáty severoamerické. Domnievam sa, že proces reformy činnosti MMF by mal pokračovať ďalej v záujme riešenia problémov celého medzinárodného menového systému, predovšetkým úpravy jeho riadenia, zvyšovania finančných zdrojov a posilňovania jeho efektívnosti a dôveryhodnosti.

Literatúra

- [1] DURČÁKOVÁ, J. – MANDEL, M.: *Mezinárodní finance*. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2007. ISBN 978-80-7261-170-6.
- [2] IMF (2010). *IMF Board of Governors Approves Major Quota and Governance Reforms*, Press Release No. 10/477, December 16, 2010, International Monetary Fund, Washington D. C.
- [3] IMF (2010). *IMF Quota and Governance Reform – Elements of an Agreement*, October 31, 2010, IMF, Washington D. C. Dostupné na: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2010/pr10477.htm>
- [4] IMF (2010). *IMF Quota and Governance Publications*, June 2006 – April 2008, Last Updated: December 06, 2010, International Monetary Fund, Washington D. C. <http://www.imf.org/external/np/fin/quotas/pubs/index.htm>
- [5] IMF (2010). *IMF Quotas*, November 5, 2010, International Monetary Fund, Washington D. C. <http://www.imt.org/external/np/exr/facts/quotas.htm>
- [6] IMF (2010). *How the IMF Makes Decisions*, Factsheet, November 5, 2010, International Monetary Fund, Washington D. C. Dostupné na: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/govern.htm>
- [7] IMF (2010). *IMF Executive Board Approves Major Overhaul of Quotas and Governance*, Press Release No.10/418, November 5, 2010, International Monetary Fund, Washington D. C. Dostupné na: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2010/pr10418.htm>
- [8] IMF (2010). *Reform of Quotas and Voice in the International Monetary Fund*, Report of the Executive Board to the Board of Governors, March 28, 2010, IMF, Washington D. C.
- [9] IMF (2011). Fourteenth General Review of Quotas and Reform of the Executive Board. Prepared by the Legal Department of the IMF. As updated as of December 31, 2011. Dostupné na: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=66-2>
- [10] IMF (2011). *IMF Members' Quotas and Voting Power*, IMF Board of Governors, March 30, 2011, IMF, Washington D.C. Dostupné na: <http://www.imf.org/external/np/sec/medmir/members.aspx#top>
- [11] IMF (2014). *IMF Quotas*, Factsheet, March 30, 2014. Dostupné na: <http://www.ieo-imf.org/external/np/exr/facts/quotas.htm>
- [12] IMF (2014). *Communiqué Meeting of G 20 Finance Ministers and Central Bank Governors*, Washington D. C., 10. – 11. 4. 2014. Dostupné na: http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Internationales_Finanzmarkt/2014-04-15-iwfa-anlage1.pdf?__blob=publicationFile&v=2

- [13] KARASOVÁ, E.: Úvahy o modernizácii riadenia a prehodnotení úloh MMF (Reflections on Modernisation of Governance and Re-assessment of IMF Tasks). In: *Biatec*, Roč. 18, 2010, č. 1, 02-04, ISSN 1335-0900.
- [14] MARTVOŇ, V: Reforma členských kvót v MMF. In: *Biatec*, Roč. 18, 2010, č. 1, ISSN 1335-0900.
- [15] OCAMPO, A. J.: Why Should the Global Reserve System be Reformed? In: *Dialogue on Globalization*, Briefing paper, FES New York, 1. 1. 2010. Dostupné na: <http://library.fes.de/pdf-files/iez/global/06952.pdf>